

حکایه

منی آگورادا یانديرين¹

• رقيه کبيري

برگه لريميزين اوستونه قويوب، دئديم: "بويورون، بو دا ۲۷ برگ وصيت نامه نين ترجمه سي؛ لاپ بئله معتبر دارالترجمه ده ترجمه ائلتديرميشم؛ آنجاق پرتغال، مالت، بيرده لوکزامبورگ ديلينه ديلمناچ تاپماديم؛ دئديلر انگيليس ديلي بين المللی اولدوغو اوچون اونلار دا ائله بو ديلي قبول ائديرلر؛ لطفًا بو دفعه ويزا تقاضاسيني اروپا بيرليگي نين بوتون اؤلکه لرينه يوللايين."

باشيني قالديريپ، هويوخموش کيمي مني سوزرکن ميزيلداندی: "ايشمیز چيخدی دا... "سونرا اومودو کسيلميش آداملار کيمي اوزومه زيللندی. من ده اوزدن گئتمه ييب، اونون گوزونون ايچينه زيللنديم. اورگيمده يالوارديم: "سني او اينانديغين، دا بو دفعه داش ديغيرلاتما؛ يورقونلوقدان اؤلورم."

گؤز لري نين لنزی، باشينداکی ياشيل چرقتله هم رنگ ایدی. گویا گؤز لنزیده بو مؤسسسه کارمندلری نين يونيفورمونو کامیل ائله يير. گنچن دفعه گلنده، قهوه ای چرقتيني قهوه ای لنزله هم رنگ ائله ميشدی. البته کارمند بير خانيمين چرقتی ايله گؤز لنزی نين هم رنگ اولوب اولماماسی نين منه هئچ دخلی يوخدو. آنجاق پولچوک بند ائله مه ميش ويزا تقاضالارينی سفيرليکله يوللاسا، قيرمیزی چرقتيني قيرمیزی لنزله هم رنگ ائله مه سي بئله وئجيمده دئييل. بدن اؤزونون دور. اؤزو بيلر؛ نئجه سوسلنديرمه سي ده يالئيز اونا دخلی وار.

¹ بو حکایه دؤردونجو اولوسلار آراسی کاشغرلی محمود حکایه ياريشماسی ايران-آذربايجان آلائيندا اوچونجولویو قازانميشدير. حکایه، دانیشیق ديلينده يازيلديغي اوچون، ديلينه توخونولماميشدير.

"سيز مگر اؤلونوزو..."

"اؤلونوز" كلمهسى آغزىندان چىخدىقدا، بىرآن سوسدو. اونون سوسدوغو آن، سردخانانين دولابىندا جانى بوزلاميش آنام، گينه گليب تىكىلدى گۇزومون اؤنونه. آنام ساغ ايكن، هر زامان ائوده اؤلودن سۇز گئندده، كفته بورونموش، اوتاغين اورتاسيندا اوزاديلميش قونشوموز يادىما دوشردى. آما آنام عۇمرونو سيزه وئرن گوندىن برى، اؤلوسو سۇز ايله باغلى، بوتون ذهنى تصويرلريمين هاميسى دگيشىلىيدىر.

نظريمه ائله گلدى كى، كارمند خانيم اؤز يانيندا اؤلويه كم احتراملىق ائله دىگىنى دوشونوب، سۇزونو ياريمچىلىق قويدو. ثانياه قدر سوسدوقدان سونرا دئدى: "باغيشلايىن سيز ميه رحمتلىخ آنازا يونان ويزاسى ايسته ميسيز؟"

منسه غصه لى لحن ايله دئدىم: "بلى، آگورا، يونان اؤلكه سينده اولدوغونا گؤره، يونان ويزاسى ايستيريخ؛ مرحومه وصيت ائله ييب كى اونو آگورادا يانديراخ."

"يانديراخ" سۇزونو ائشيتجك؛ ديسكىندى. بللى ايدى كى جهد ائدير؛ گوجونن اؤزوننه غالب اولوب؛ يانديرماغا گؤره بير سؤال سوروشماسين.

"ياخچى... به، اوندا سيز نيهه ايستيسيز اروپا بيرلىگى اؤلكه لرى نين هاميسيدان ويزا آلاسيز؟ بولارين بير- بيرينه نه دخلى وار؟"

آنلاديم كى منيم دئديگىمى باشا دوشمه ييب. ياس ساخلاماغا دئيل كى، غيرارادى بير تبسم دوداغىما قوندو.

"بونا دئيرلر دؤور وورماخ؛ يئتر كى سيز بو اؤلكه لرين بيريندن ويزا آلاسيز؛ اوندا آنامين وصيتىنى يئرینه گتيره بيللم."

"خانيم قاباقجا سيزه عرض ائله ميشم كى اؤلويه ويزا وئرمزلر."

"بولوسوز نه وار؟ باشيم دا گئتسه آنامين وصيتىنى يئرینه گتيرمه لى يم. بيزيم عايله ده وصيتين تقدوسو وار. وصيت نامه ده يازيلميش هر نه وارسا، ورته لره تكليفدى، اجباردى، آتام اؤلمه ميش وصيت ائله ميشدى اؤلوسونو آش تۇكن قبرستانيندا قويلاسينلار؛ هر كيمدن سوروشدوق، بو آددا بير قبرستان تانيمادى؛ آنام دئدى اؤلسم ده بو قبرستانى تايمالى يام. اؤلوسو بير هفته سردخانادا قالدى. آخيره آنامين تاريخچى دوستلاريندان بيرى آش تۇكن قبرستانى نين آدرسىنى تاپدى. دئمه به، لاپ بئله قولاغيميزين ديبينده ايدى؛ آما سونرالار قبرستانلىق يئرینه مدرسه تيكيلميشدى. آنامين بير آياغى شهرداريده، بير آياغى دا..."

كارمند خانىم سۆزلىرىمدىن يورولموش گۇرونن بىر حالدا سۆزومو كسدى.

"رحمتلىخ آتازىن وصيت ناغىلىنى ساخلايىن آيرى واختا، سىزىن ايشىزدن علاوه منىم آيرى ايشلىرىم دە وار؛ من سىزە عرض ائلىرىم يونان سفىرلىكى، سىزىن رحمتلىخ اۆلوزون وىزاسىنى ردا ئالەيب، اما سىز منە حسين كورد نغىلى دىيسىز."

هئچ اىستەمىردىم كارمند خانىمى حىرصلندىرىم يا اونونلا لىج ائشىم، ياسلى اولاندا نە اولار، دوداغىمىن بوجاغىنا بىر بالاجا تبسم ياراشدىرماق، منى اۆلدورمىزدى كى؛ خوش خوشانلىقلا دئدىم:

"يونان سفىرلىكى نىن رد ئالەمسىنە باخمايىن، بو گونلر اورانىن سياسى - اقتصادى دورمو خرابدى؛ دئىرلر اۆلو سەلدى، هئش دىرىبە دە وىزا وئرمىز."

"بولمورم من سىزى نئجە دوشوندوروم كى سفىرلىكلرىن هئش بىرى، اۆلويە وىزا وئرمز. چونكى اۆلو قىد حياتدا دئىيل، نفس چكىمىز، برگەلرى امضالايا بىلمىز، بانك حسابىنى آلب گتيرەبىلمىز، وىزا اوچون گئدىب تمامرخ عكس سالدىرا بىلمىز... باشا دوشدوز؟"

سۆزو باشا چاتاندا، چەرەسى پۇرتموشدو. آز قالدىرىدى نفسى داىانسىن.

دئدىم: "سىزىن خبرىز يوخذى؛ ايندى اۆلوردە تغيىر وضعيت وئرىلر. نشان بو نشان كى نئچە گون قاباق گۇردوم آدلىم اداملاردان بىرىسى، رحمتلىخ خانىمىسى نىن كفنە بورونموش عكسىنى ايكى حالتدە، فىسبوكدە پروفايل عكسى كىمى پايلاشمىشىدى. بىرىنجى عكسدە گۇزلىرى آچىق ايدى، ايكىنجىسىندە گۇزلىرى يومولو. ايندى آنام يادىما دوشندە دئىرىم كاشكى او دا وصيت يازاندا عاغىل ئالەيب، يونانىن بو اقتصادى دورموندە، وىزا موشكلاتىنا فىكىر وئردى. يوخسا استاتوس قويماق بىر شئى دئىيل كى؛ اونون اۆلوم وضعيتىندە يازىلى - شكىللى ئالە استاتوسلار قوباردىم كى هر بىرى يئددى يوز لايك يئسىن. اما منىم ئالە اول بىرگوندىن شانسىم يوخذى. ناتاراز ايشلىرىن هامىسى گلىب منى تاپار. آنام منى دوغاندا، بىر آياغى پىلەنىن آشاغىسىندا، او بىرى..."

"خانىم، بو سۆزلىرىن يئرى بورا دئىيل، ناتاراز ايشلىرى لطفآ آيرى يئردە تعريفلەيىن."

چارەسىزلىكدن نئجە دوغولدوغومون ماجراسىنى يارىمچىلىق قويدوم. نەدنىسە من دانىشىدىقچا كارمند خانىمىن پۇرتوشمەسى بترلەشىردى. نە بىلىم... بلکہ دە تانسىونو يوخارى قالخمىشىدى.

آلاھدان ميز اوسته بير ليوان سو دا يوخايدى كى دئيم بويور بير قورتوم ايچ؛ سونرا من سنى باشا سالىم.

ھاردانسا بىردن- بىره عاغليما گلدى كى بلكه كارمند خانيم منيم سۆزومو جيڭدى توتوب، آنامين دىرليلىك عكسلىرىن قبول ائلمدى؛ بلكه دئدى اونون دا اؤللوک عكسلىنى سالىب، گتيرين. چونكى سفىرلىكلر ويزا اوچون جوهرى قوروماميش عكس ايستىرلر. بو فيكىرلر عاغليما چاتىنجا منى ده بتردن ھووشنه باسدى. اۆز- اۆزومە دئديم: "دېلىن شىشىسىن! آخى بو دا سۆز ايدى تاپىپ دئدىن؟ سنى نه؟ كيم اؤلوسونون عكسلىنى پروفايلىندا پايلاشىر!.. سن اۆز قوتورووى قاشى دا!.. گت اۆز ھاييوا قال كى بو انه شوش وصيتنامه، سنىن وار- يوخووا ھولا قوشاجاخ؛ اگر ايدى دئسه كى گت رحمتلىك اؤلوزون لاپ بئله تازا بير عكسلىنى گتير، اوندا ھانسى عكاسا يالواراجاخسان كى گتديب سردخانانين دولابىنى ائشىگه چكىب، عكس سالىسىن؟"

عاغليما گلن فيكرلر سببىندن، ائله حالا قالمىشديم كى، حتى ايناسىز دا صفتىمىن ساراليب بوزاردىغىنى حيس ائلىرديم.

كارمند خانيم عصى بىر حالدا دئدى: "پروفايلى عكسلىدىن من نه؟ خانيم، بولارى دىرى آدمىزا اۆلمەمىشدىن دىيەجك ايدىز، وصيت يازاندا ائلسىنى يازسىن كى، بىر مۇسسەنىن بوتون كارمىندلىرىنى ايشدىن قويوب، اسىر- سرگردان ائلمەسىن."

يالاندان فايدا يوخ، ايندىيەجن گۆرمەمىشديم عصبانىتلە پۇرتوشمە، ايكىسى بىر يئردە، بو قدر بىرىسىنە ائله ياراشسىن. پۇرتوشمە آرتدىقجا كارمند خانىمىن گۆزلىگى بىر ايدى اگر، يوز اولوردو. ياشىل چرقتلە ياشىل لىز دە كى... دئمه!

"خانيم، لطفاً سىز بىر قورتوم سو ايچىن، بىر آن نفس آلىن، سورا من سىزە عرض ائلمەيم كى رد اولمونموش ويزانى نئجه دؤور وورماخ اولار."

"منه سو- زاد لازيم دئيل؛ سىز باشا دوشموسوز؛ بىر دە بونو بولمەلى سىز كى بو مۇسسە، دؤور وورماخ يئرى دئيل."

"من بىر سۆز دئيرم، سىز دە لطفاً بىر سۆز ائشىدىن دا... خىج- مخارىچىن دە ايشىز اولماسىن؛ بو اۆلكەلر بىرى ويزا وئرسە، والسلا خجالتىزدن چىخارام؛ سىز فقط تقاضالارى سفىرلىكلرە گۆندرين؛ ھر ھانسى ويزا وئرسە، آنامى او اۆلكەدن آتن شىھرىنە چاتدىرىب، وصيتىنە عمل ائلەرخ."

"ئله آتن شىھرىنە ائله چاتدىرارام دئيرسىز كى، دىيەسن اؤلونو تىرىزدن مرنده آپارىسىز."

"سن آلاھ مرنىد اۆلوسونو يادىما سالما؛ اونسوز دا بىر ھفتەدى اۆلو سردخانادا قالىپ."

"بولوسوز، من سىزىن يىرىزە اولسام نە ايش گۆرەرم..؟"

من ايسە ساكتجە اونون پۇرتوشموش گۆزل سىماسىنا، دالمىشام. گۆرەسن منىم يىرىمە اولسا نە ايش گۆرر؟

"من سىزىن يىرىزە اولسام، آپارىپ اۆلونو وادى رحمتدە تورپاغا تاپشىرارام؛ يونان وىزاسىنا خرجلەدىگىز پوللارى دا احتياجى اولان بىر يىرە باغىشلارام؛ نە اۆزومو زحمتە ساللام نەدە باعث اوللام بو مۇسسەنەن كارمىندلرى امكانسىز ايشلرىنن واختلارنىننى تلف ائلەسىنلر؛ بىر دە كى، مەيە سىزىن اۆلوز مسلمان دئىيل؟ وصيت ائلەيىب اونو ياندىرسىنلر."

كارمىند خانىم يىن بوغازىندا قالمىش سۆز، سونوندا آغزىندان چىخىمىشىدى. سۆزلرى قورتولاندىن سونرا، توالتدە اۆزونو راحتلايان آدام كىمى آسودە بىر نفس چكىدى. بللى ايدى ايجىندەكى سۆزلردن اۆزونو راحتلاتمىشىدى.

"بورا باخىن گۆرۈم، ھاردا يازىپ مسلمان اولوب- اولماماغىن وىزا آلماغا دخلى وار؟ أما ايندى كى سىز ھر ايشى بوراخىب، بو مسئلەنەن اوستونە ال قويوبسوز، دئمەلىم كى، آنام دا دونيايا گلندە، بوتون كۆرپەلركىمى بۆيوك ددەسى ساغ قولاغىنا اذان، سول قولاغىنا اقامە اوخوموشدى."

"آخى بىزلردە ياندىرماق دب دئىيل كى؛ اۆلونون دە اۆزونە گۆرە تدفین يول- يۇندى وار يا يوخ..؟"

"دب اول- اولمويما، من حلال سود اممىش بىر ورثە كىمى وصيتى يىرىنە گتىرمەلىم؛ سىزە دندىم كى، بىزىم عايلەدە وصيت، گۆيدىن نازل اولونموش آيە كىمى ارزىلىدى."

"دئىيرم يانى آدام اۆلندىن سورا بىلمىر كى اوننان سورا نە اولور؛ اىستىر وادى رحمت، اىستىر آگورا، ايكىسى دە آلاھىن يىرىدى دا. آدام اۆلندىن سورا ھاردان بولەجاخ اونو ياندىرىبلار يوخسا قويلايىبلار؟ ھلە ھر زاد بىر يانا، ياندىرىلمىش اۆلو قبرىن اول گئجەسى نئجە احوالات گئچىرەجاخ؟ بغيشلەيىن ھا... رتۇن كىست سۆلىنا نئجە جواب وئرەجاخ؟"

حىرىص باغىرساغىمى كسىر. بىرى يوخدو بو فضول خانما دئسىن سن كارمىندىن يوخسا انكىر منكىر..؟ بىر ساعاتدى وىزا آلماغىن قاباغىنا داش دىغىرلايدىر. ايندى او لنزلى گۆزونو منە تىكىب، خجەباچىلار كىمى "رتۇن كىست" سوروشور. آز قالىرام دئىم؛ سن اۆز ايشىوہ يىتىش؛

مایا قوی ویزا تقاضالارینی سؤزسوز- صحبت سیز گؤندر. "رَبون کسیت"ین جوابینی منیم آنام وئره جک، سن کی یوخ؛ اما ایسته میرم خانمین اورگینه توخونام؛ آخی بو کارمندلری نن بیر آز، یک به دو ائله سن داش دیغیرلاتماق سهلدی دووار تیکرلر. بونونلا بئله خانیمی بتر ساشماغیم گلیر؛ دئییرم: "اگر اولو گندیب بانک حسابی نین پیرینتینی آلا بیلمه سه، امضا وورماغا قادر اولماسا، لایید سؤالا دا جواب وئره بیلمز دا؟"

دئییه سن منیم جوابیمدان اونا فلسفی بیر یاس اوز وئریب؛ بیر آز فیکره جومانندان سونرا دئییر: "دوز دییسیز هاا... بوراسینا هئچ فکیر وئرمه میشدیم."

"ذهنیزی یورمایین؛ تورپاق آلتداکیلارین هئش بیرینی نین دوداغی ذاتا ترپنمز کی سؤالارا جواب وئرسین؛ اگر روح آدیندا بیر شئی وارسا، یقین کی جسم عوضینه، او جواب وئره جاخ."

الینی انگینه دیرسکله ییب، دیک- دیک اوزومه باخیر؛ ائله بیل اوزومده آی بیتیب؛ یادیم گلن، سحر ال- اوزومو یوموشام. یولدا گلنده سئرچه لرین لطفونه مشمول اولسام اگر، اونو دا بیلیمیرم. اونون بئله دقتلی باخماغی منیم اؤزومو ده شبهه لندیریر. الیمی اوزومه چکیرم. بئله ده جسارتله باخماق اولار آخی..؟ بلکه سحردهن بویانا خبریم اولمادان آغیز- گؤزوم اگیلیب.

خئلیک گئچندن سونرا دئییر: «مه یه سیز قبرین اول گئجه سین گؤروبسوز کی بئله یقینن دانیشیسیز؟»

سوروشورام: "سیزجه، من قییردن خورتلایان آداما بنزیرم؟"

بیر آن منی ده فلسفی بیر یاس بورویور. دوغوردان دا قبرین اول گئجه سی نئجه بیر گئجه دی؟ آنام نئجه بو گئجه نی گئچیره جک؟ یانی بیر هفته دی سردخانانین دولابیندا قبرین اول گئجه سینی گؤزله ییر؟ ایندییه جن کیمسه گلیب اوندان سوال- جواب ائله مه ییب؟ گرکدی کی یالنیز تورپاق آلتیندا سؤال- جواب اولسون؟

کارمند خانیم سوروشور: "اولو فیلسوفدی؟"

"یوخ؛ آنامدی" دئییرم.

نه قدر ادبلی یامان یووز باشاریرام، اورگیمده آنامین دیری قالمیش ائل- طایفاسینا سوخوشدورورام. ویزا دالیسیجا قاچماقدان یورولموشام. هرچند آنامین تعصبونو کارمند خانیم وئرمیرم اما اورگیمده دئییرم: "یئر قیتلیغیدی آرواد..؟ آخی آگورادا یاندرماق دا اولدو وصیت؟! واللہ ساعات قاباغیندا یاندرماق یوز دفعه ویزا دالیسیجا قاچماقدان راحتدی."

كارمىند خانىم عىبى بىر صفتلە انامىن وىزاسى اوچون بىر نىچە يىرە زىنگ ائله يىب، يول - يۇندىم آختارىر. من ايسە اۇزومو اونون آتماجا سۇزلىرىنىن آغىرلىغى آلتدا قالمىش كىمى حس ائىدىرم. فىكىرلىشىم نىچە جواب وئرىم كى، هم اونون سۇزلىرىنىن آلتىندا ازىلمە يىم؛ هم دە ايشلىرى قارىشىدىرمايىم. هر باخىمدان باخدىق دا روزومو كۇر ملك اليندە گۇرورم. اۇزو دە گۇزلىرىنە ياشىل لىز تاخىمىش كۇر ملك!

او آن قاپى آچىلىر، باشى داز، اليندە عىسا، دىم - دىك يىرىنى بىر كىشى اىچرى گىرىر؛ ائله يىرى يىر، دىيە سن اليندە كى عىسانىن بىرىنى دە قاباقجا اۇدموش. بدىنىنى بىر آز بوش بوراخسا عىسا انگىندىن ائشىگە چىخار. كارمىند خانىم اونو گۇرچك عىسانىتى پرررر... اوچوب گئىدىر. پۇرتوشمەسى سۇنور. منىم سۇزومو آغزىمدا قويوب، گولومسە يركن آياغا قالمىش ايش مىزىنىن دالىسىندىن ائشىگە چىخىب، كىشى ابلە خوش - بئش ائىب، مىزىنىن قىراغىنا بىر صندلى چكىر.

"بويورون اگلەشىن پروفىسور"

اورگىمدە دئىيرم: "پروفىسوردى اۇزونە، صندل چكىمە يىوۋە دئىيل، خانىما خانىم!.. من اوندىن قاباق گلمىشىم. اول منىم ايشىمى يولا سالمالىسان."

كارمىند خانىم، يىرىنە گئرى دۇنوب، اگلشندە هيجانلا پىچىلدايىر: "فلسفە اوستادىدى. پروازى اوستاددى. اصلى - كۇكو تىرىزلىدى، آلمانان گلر."

فلسفە اوستادىنىن اوزونە باخاركن، تاخما بىر تىسم قوندورورام دوداغىمىن بوجاغىنا. انامىن ياسلىسى يام. اوندىن آرتىق دوداغىمى قاچىردا بىلمەرم. اوستاد ايسە منىم قوندارما تىسمومە ادب اوزوندىن باشىنى تىپەدىر.

كارمىند خانىم پروفىسورو گۇروب، اوركلنىر؛ بىر پروفىسورا، بىر دە منە باخىب، دئىير: "ولماز وصىتىدىن وار گئچەسىز؟"

من ايسە قاشلارىمى يىغىب دئىيرم: "يوخ، اولماز؛ اولسايدى عاغلىم قاچمىشىدى، دارالترجمەلىرى دولانىم؟ خانىم، ۲۷ دىلە وىزا تقاضاسى يازدىرىنجا دەم يانىب."

او ايسە عاجز قالمىش اداملار كىمى دئىير: "ولماسا عاليم يا بىلىجى بىر ادامنان مشورت - مصلحت ائله يىن، فرض ائله يىن وصىت نذىر كىمى بىر شئىدى. گۇروسن ادام هر دىن ائله نذىر دئىير كى، يىرىنە قويا بولمور. عاليملىرىن يول - يۇندىملىرى دە ائله بىلنچى واختلار كارا گلر داا."

اونون سۆزونه حئيران قالىب، مات-مات اوزونه باخىرام. او ايسه دئىدىكى سۆزو گينه تکرار ائله يير:

"آخى بو دا اولدو وصيت؟"

سۆزلريندن توهين ايسى دۇيورام. عصبلىر يمه توخونور. كاش مىزى نين اوستونده بير ليوان سو اولاردى، اجازه آلمادان اونو گوتوروب بير نفسه ايچرديم.

پروفوسور قولقلارين شوشله ييب، بيزيم تارتيشماميزا قولاق آسير. كارمند خانيم منيم صفتيمدن عصبى حالىمى دويوب، دارالترجمه دن آلدیغيم ۲۷ وراق ويزا تقاضاسى الينده، يومشاق لحن ايله سوروشور: "دوغرودان هله دئ گۇراخ، آگورا هارادى؟ نمه دى؟ قبرستاندى؟"

من آغزىمى آچماميش پروفوسور منيم يثريمه جواب وئير: «قىزيم! آگورا فلسفه نين دوغولدوغو يثردى».

كارمند خانم يورولموش و جانا گلميش بير حالدا دئيب: "بئله ده اولوم فلسفه سى اولار آخى؟!" من ده يورقونام. اولو انام اولماسايدى، آلايه بيلير آغزىمدان نهلر چيخمازدى! اما دار-دونىادا يالنىز بير انام وار ايدى. اولندن برى قاچا-قاچدايام. ويزا داليسىجا قاچماق باشىمى ائله قاتيب كى، بير قيز ورثه سى كىمى هله اولوسونه دويونجا آغلايا بيلمه ميشم. گۆزلريم دولوخوب. بو ياشىما چاتماغا دئيب، نه انامين ياشام فلسفه سيندن باشيم چيخدى، نه ده اولوم فلسفه سيندن. يالنىز بونو بيليرم كى، وفالى بير قىز اولادى تك، اونون وصيتىنى يثرينه گتيرمك منيم بورجودو.

"سيز غيرمومكون بير ايشين داليسىنجاسيز. يوز ايل قالسا دا، اولويه ويزا وئرمزلىر. واللاه، بيللاه، من چوخلارنى تانيرام كى عزيزلى اولندن سورا وصيتىنى امكانسىز اولدوغونا گۆره، ورثه لرین اۆزو، اولونون تكليفىنى معلوم ائله ييبلىر."

پروفوسورون باخيشيندان بللى دير كى وصيتىن نه اولدوغونو بيلمگه، جان آتير. سونوندا اۆزونو ساخلايا بيلمه ييب، كارمند خانىمدان سوروشور: «قىزيم! بيردن-بيره هارادان آگورا عاغليوا چاتدى؟!"

او ايسه منه باخيب، سوروشور: "پروفوسورا ديه بيلم؟"

ايدين آلدیغينا گۆره، بلى دئمك يثرينه، باشىمى ترپه ديرم. يوخسا ايدين وئرمزديم تانيماديغيم آداما، بير كلمه مندن سۆز دئسين.

كارمىند خانىم منىم وىزا تقاضالارىمى، آنامىن وصىتىنى، اۋلوسونون بىر ھفتە سردخانادا قالماغىنى، ناغىل كىمى پروفىسور سۈيلىيىر.

پروفىسور ماجرانى ئىشىتىدىكىدىن سونرا آنامىن وصىت نامەسىنى اوخوماغا مارقا گۇستىر. منسە يىم ھەر يىردىن اوزولموش آداملار كىمى وصىت نامەنىن كوپى سىنى كىفمىدىن چىخارىپ، اونا وئىرىم.

پروفىسور باشىنى وصىت نامەدىن قالدىراندا گۇزلىرى پارىلدايىر. مىندىن سوروشور: "قىزىم! سىن بىلىرسىن آگورانىن معناسى نەدى؟"

"من بىلەسى، آگورا آتن شەرىندە بىر مىداندى."

"ھىچ بولوسىن، بو تىرىزىن اۋزوندە نىچە آگورا وار؟"

گۇزلىرىم چىخىر تىپەمە. كارمىند خانىم تعجبلىنمىكە، مىندىن قالىجى دىيىل.

"ساعات مىدانى، شاھ گۇلو مىدانى، چوپور مىدانى، كرىمخان مىدانى، آبرسان مىدانى، فەمىدە مىدانى ... گىنە سايىم؟"

حىرتلە پروفىسور باخىرام؛ قالمىشام نە دىيىم؟

"قىزىم! آگورا يانى شەرىن مەركىزىندە جاماعاتىن يىغىنچاق مىدانى؛ بىرىنچى دىفە يونانلىلار بو آدى، آتن شەرىنىن اۋزل مىدانىنىن اوستونە قويوبلار. آتن دەكى آگورا، ھىم بىحت- دانىشىق يىرى ايدى، ھىم دە شەرىن اۋنملى قارارلارى، قانۇنلارى بو مىداندا گىچىرلردى. بونو بىلمەلى سىن كى ساعات مىدانى، تىرىزىن لاپ بىلە اۋنملى آگوراسى سايىلىر."

پروفىسور دانىشىدىقچا منىم اچىم راحاتلاشىر. دونيانىن آغىر يوكو آستا- آستا چىگىنىمىدىن يىرە قويولور. دىيەسىن پروفىسور منىم قورتولوش ملگىمدىر.

"اگر وصىت نامەنى دىقتىن اوخوساز، باشا دوشرسىز كى رحمتلى مرحومە، نىشانە باز بىر آدم ايدى. وئردىگى نىشانلار گۇرە، اونون منظورو آگورادان ساعات مىدانى ايدى."

اورگىمدە دىيىم: "حتما وصىت نامەنى يازدىراندا گىنە دە آنامىن انايىنلىغى توتوموشدو."

آنامىن عادىتى ايدى، سادە بىر سۇزو عىبە- غرىبە نىشانەلر ايلە پىرتلاشدىرىپ، دىسىن. پروفىسور آرتىرىر: "نظريوه، نىيە بو وصىت نامەدە يازىپ؛ منى ياندىراندىن سونرا، تورپاغا

تاپشیرمايىن، بىر اوووج كولومدىن بىر شوشە يە تۆكۈب، بئشىنچى كلاسین درسلىكلریلە بىرگە، بىر ویتىرىن ایچىندە ساخلايىن."

گیجەلمیشم. پروفسورون سۋالى تاپماجا كیمی گلیر. أما یاخچی بیلیرم کی آنام بئشىنچى كلاسى آنا دیلینده درس اوخوموشدو. اونا گۆره، بئش عددی و بو عددله باغلی هر نه وار ایدی، اۆزلیكله بئشىنچى كلاسین كیتابلارینا عجیبه بىر علاقەسى وار ایدی. كۆهنه لیكدن ساپساری اولموش كیتابلار، آنامین اۆزل اشیا لاریندان ساییلیردی.

"مه يه شهرداری اجازه وئر ساعات میدانیندا بىر وراق كاغیذ ياندىراسان؛ هاندا قالسىن آنامین اۆلوسو..!؟"

پروفسور سوپوق قانلی لیقلا منه باخیب، دئییر: "وصیت نامه نی گۆرستسن بلکه سمبولیک اولاراق قبول ائله دیلر. منه گۆره مرحومه نین یئرینه بىر سمبول نظرده توتون. سونرا اونون آدینی سمبولون اوستونده یازیب، های- کویسوز ساکیت بىر واختدا اوردا ياندىرىن. بئله سى وصیتی یئرینه گتیررسىز. فیکر ائله میرم بو ایش اۆلموش بىر آداما ویزا آلماقدان چتین اولوسون."

دئییرم: "يانى ايندى دولودان قورتولدوم دامجى يا راست گلدیم؟"

پروفسور دئییر: "مرحومه عجب هوشلو- باشلی انسان ایمیش! بونا دئییرلر فلسفی اۆلوم. کاشکی مرحوم اۆلمه میشدن اونو یاخیندان تانیسایدیم."

آنامین وصیت نامه سینی آلیب، قاپیدان چیخا- چیخدا، اۆز- اۆزومه دئییرم: "بویورا بو ساعاتدان شهرداری مصیبت نامه سی باشلاندى! گل ایندی اوردا کیلارا دوشوندور کی، ساعات میدانى ائله همان آگورادى!" ■